

димую мебель, личные вещи, а обслуживающему персоналу предложили по желанию сопровождать их к новому месту размещения и дальнейшей службы. Семья Романовых разместились в специально отремонтированном к их приезду доме губернатора. Режим охраны здесь был гораздо более лёгкий, чем в Царском Селе. Семье разрешили ходить через улицу и бульвар на богослужение в церковь Благовещенья. Семья вела спокойную, размеренную жизнь. После прихода к власти большевиков ВЦИК в начале апреля 1918 г. санкционировал перевод Романовых в Москву с целью проведения суда над ними. В конце апреля 1918 года арестанты были перевезены в Екатеринбург, где для размещения Романовых был реквизирован особняк Ипатьева, ставший «домом особого назначения». Судьба бывшего императора и его семьи решалась на высшем уровне большевистского руководства. Николай Романов, Александра Фёдоровна, их дети, доктор Боткин и три человека прислуги были расстреляны в ночь с 16 на 17 июля 1918 г.

Грезенталь А.
НТУ «ХП»

ЗДОБУТКИ ТА ПРОРАХУНКИ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА у ТВОРЕННІ ДЕРЖАВНОСТІ

Лютнева революція 1917 р. створила сприятливі умови для розвитку національно-визвольного руху пригноблених народів Російської імперії. Головною перешкодою на шляху розв'язання національного питання була політична діяльність Тимчасового уряду. У роки панування радянської влади ці питання замовчувалися. Але після здобуття незалежності було «ввімкнено зелене світло» для істориків, політологів і письменників. І донині відкривають нові факти життя й політичної діяльності В. Винниченка. На основі нових даних написано багато статей і книг про Володимира Кириловича, серед них – роботи Ю. Бойка, С. Процюка; важливою є праця самого Винниченка «Відродження нації».

Напередодні революції, на думку В. Винниченка, в українському русі існувало три основні «орієнтації»: «на руську ласку», «на німецький

штик» і «на свої сили». Ситуація кардинально змінилася з початком Лютневої революції в Росії. Із перших її днів національні сили в Україні згуртувалися, і виник загальноукраїнський громадсько-політичний центр, покликаний очолити масовий народний рух, – Українська Центральна Рада, виконавчим органом якої був Генеральний секретаріат (уряд), очолений В. К. Винниченком.

Перші кроки революції зумовили плекання в українському русі великих надій, відпали всі способи досягнення свободи, окрім орієнтації на російську демократичну революцію. Противагою самостійності українські соціалісти вважали автономію в складі Російської республіки. На думку В. Винниченка, така форма організації українського життя, «такі скромні, такі невеликі заходи» змогли б примирити вірність революції та хвилю зростання національної свідомості, що швидко набирала сили в суспільстві.

Голова уряду вів активне громадське життя в тогочасному Києві та в Україні в цілому. Він був одним з авторів чотирьох універсалів та інших конституційних і політичних документів Центральної Ради, натхненником усіх селянських, військових і політичних з'їздів 1917 р. Але для здобуття самостійності України цього було замало. Не сама по собі прихильність до держави була помилковою. Центральна Рада, на переконання В. Винниченка, виявилася недостатньо соціалістичною, не зрозуміла потреби побудови саме «робітничо-селянської» держави, а тому не могла протиставити нічого дієвого більшовицькій пропаганді.

Кожна людина має право на помилку. Володимир Кирилович не був винятком. На ньому значною мірою лежить провина за те, що в революції 1917–1920 рр. Україна не змогла стати незалежною самостійною державою. Він не лише послідовно руйнував основи державності в перші місяці існування УНР, активно готував й очолив Національний союз та повстання проти гетьмана П. Скоропадського, який, незважаючи на всі помилки та прорахунки, за короткий проміжок часу зумів зробити для організації державних інституцій незрівнянно більше, ніж його попередники-соціалісти, але й кинув очолювану Директорію та армію, коли побачив, що маси прислухаються лише до критичної частини його ідей і не прий-

мають того, що здавалося письменникові-політику конструктивним. В. Винниченко постійно намагався знайти компроміс між українським соціалістичним рухом і більшовиками, які були йому духовно часто ближчими, ніж такі українські соціалісти-самостійники, як С. Петлюра.

Після поразки чергової спроби здобуття Україною самостійної державності В. Винниченко опинивсь у вимушеній еміграції, де його життя перетворилося на справжню трагедію. Утомившись від політики, він присвятив себе літературній праці, мистецтву, науці й філософії. Але, незважаючи на власні невдачі й прорахунки, В. Винниченко залишається одним із головних творців державності в 1917–1920 рр. Його здобутки важливі й цінні для нас.

Шелест М.

ПВНЗ «ІСМВ «ХК» ФОРМУВАННЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ В ДОБУ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

Розвиток української дипломатії на сучасному етапі не може здійснюватись успішно без вивчення історичного досвіду міжнародної діяльності України, її дипломатичної служби в добу Центральної Ради (ЦР). Цей досвід сьогодні має важливе значення у визначенні змісту зовнішньої політики України, формуванні характеру її зовнішніх стосунків.

Відомий історик С. Томашівський зазначав: «Перші початки нової української дипломатії мали національний, недержавний характер». Тому після підписання перших двох універсалів у складі уряду України виник Генеральний секретаріат міжнаціональних справ на чолі із С. Єфремовим, пізніше його очолив О. Шульгін.

Першим виходом УНР на міжнародну арену було підписання Брестської мирної угоди 1918 року. До складу української делегації, яка прибула до Брест-Литовська, входили В. Голубович, О. Севрюк, П. Полоз, С. Остапенко, М. Левицький і М. Любинський. Саме після оформлення цього документа більшість країн Брестського миру визнали Україну як повноправного члена міжнародних відносин. На початку 1918 р. УНР видало «Проект організації Народного Міністерства Справ Закордонних», де було